

Activitat per treballar la comunicació oral:

El monòleg formal en llengua catalana

1. Introducció

Aquesta activitat s'insereix en l'assignatura "Comunicació oral formal en llengua catalana", de caràcter obligatori i impartida al primer curs del Grau en Filologia Catalana de la Universitat de València. L'assignatura té com a objectiu principal ensenyar tècniques d'elocució i introduir els estudiants en el coneixement de les característiques dels principals gèneres orals públics, amb un èmfasi especial en l'àmbit acadèmic.

La dinàmica proposada pretén treballar la destresa d'expressió oral, una activitat de llengua sovint bandejada en els cicles de la formació anterior que els alumnes han satisfet, sense exposició real a l'ús oral en públic de l'idioma. Paradoxalment, la retòrica era una disciplina consolidada en la tradició antiga i medieval, però els plans d'estudi de l'actualitat sovint han menystingut aquesta destresa. L'aprenentatge teòric, desproveït de l'aplicació de metodologies actives basades en l'enfocament comunicatiu, ha dotat els alumnes de recursos teòrics, però no pràctics. En l'exposició oral, aquesta mancança es veu agreujada, perquè l'alumnat també desconeix els principis teòrics de l'oratorà.

Al desconeixement dels principis teòrics de l'habilitat de la retòrica i la manca d'exposicions reals en públic executades a través de la formació de l'alumne, s'afegeix el problema de la massificació a l'aula. Aquesta activitat parteix també d'un escenari real i és que a l'aula on es practica hi ha un nombre elevat d'alumnes. La via per a solucionar aquest entrebanc és que l'activitat siga compartida per emissors i receptors, és a dir, que hi haja una activitat recíproca que complementa aquell que produeix el missatge amb el feedback d'aquell que rep la comunicació. D'aquesta manera, es treballen dues de les habilitats bàsiques: la producció de textos orals i la comprensió de textos orals. No cal entendre aquestes habilitats de manera passiva, car els receptors que practiquen la comprensió han de demostrar activament la comprensió del discurs que han presenciat.

Concretament, la proposta d'activitat presentada consisteix en la realització d'un monòleg, que servirà per aplicar els coneixements adquirits i desenvolupar competències comunicatives avançades en llengua catalana. Amb aquesta activitat se satisfà un dels preceptes del Marc Europeu Comú de Referència per a l'ensenyament de llengües (MECR), com és del de ser capaç de produir textos orals altament codificats a partir de temes que poden ser o no de l'àmbit d'interès de l'alumne. Som, doncs, en els nivells C de l'ús d'un idioma i és en aquest nivell que s'espera que es desenvolupen les activitats dels alumnes. En el cas de no correspondre amb els nivells de formalitat d'aquest nivell de llengua els alumnes són penalitzats en la rúbrica d'avaluació que complementa aquesta activitat.

El temps del monòleg s'estableix a partir del temps que han de tenir les activitats de monòleg en les proves de certificació de llengua dels nivells C, segons el MECR. L'alumnat s'acostuma a produir textos orals d'aquesta duració que són els que després hauran de ser capaços de produir en proves oficials de certificació de llengües pròpies o estrangeres. El monòleg és també una via perquè els alumnes desenvolupen després diàlegs que es basaran en la comprensió dels textos emesos i la improvisació de respostes, contraarguments o complementacions de les idees rebudes. El monòleg és, doncs, ensinistrament per a futures proves orals de llengua i pòrtic de comunicacions actives basades en el respecte, el diàleg respectuós i l'actitud constructiva mitjançant la paraula, basat en la millor tradició grega del diàleg com a eina de treball a l'àgora.

2. Plantejament de l'Activitat

Els estudiants han de preparar i presentar un monòleg d'una durada d'entre dos minuts i tres minuts, que serà un discurs oral formal. El tema del monòleg serà lliure, però ha d'estar relacionat amb un aspecte acadèmic, social o cultural rellevant. El discurs haurà de ser estructurat, coherent i adequat a la situació comunicativa formal.

Els alumnes no poden emprar aquesta activitat per a lesionar les conviccions de cap col·lectiu, així com tampoc poden tractar temes des d'una perspectiva que atempte contra l'honor de minories, les conviccions, els sentiments i les creences de la resta de l'alumnat. Es parteix del principi de solidaritat, de la formació en grup i de la cooperació entre iguals en el marc dels ODS com a vector d'aquesta activitat de llengua.

3. Competències i objectius

L'activitat permet desenvolupar les següents competències:

- Competències comunicatives avançades en llengua catalana.

Els alumnes articulen textos orals de codificació alta, amb un grau de domini de la llengua que s'ha de correspondre amb un nivell C del MERC i que no pot fer concessions als registres informals. Tenim així que l'alumnat s'adapta a una varietat diafàsica a la qual sovint no s'ha d'enfrontar habitualment i això constitueix un repte en el seu aprenentatge.

- Conèixer i aplicar la gramàtica i les normes ortològiques de la llengua catalana.

L'ús normatiu i el coneixement del codi es demostren mitjançant produccions orals, cosa que no és l'avaluació habitual dels alumnes. Malgrat que el Pla Bolonya es va proposar desenvolupar més les activitats de producció oral, sovint l'avaluació dels alumnes es produeix mitjançant proves escrites. En aquest cas han de demostrar el coneixement de la normativa de la llengua catalana en un registre oral i no escrit, fet que constitueix també un desafiament en l'aprenentatge de l'alumne.

- Conèixer i aplicar les característiques dels gèneres orals formals.

L'alumnat sovint consumeix produccions orals informals que inunden les xarxes socials amb textos adients per a registres col·loquials. El consum de premsa és menor del que caldria esperar i en conseqüència l'alumnat no està familiaritzat amb textos formals que sí que corresponen a models de llengua típics de contextos especialitzats.

- Conèixer i aplicar les propietats del discurs.

L'aplicació de tècniques de la retòrica, d'estratègies per a construir el discurs i de les propietats textuais són alguns dels aspectes que l'alumne ha d'interioritzar per a reeixir en aquesta activitat. És d'aquesta manera que l'alumne coneix com es construeix un discurs i com es fa efectiu en la millor tradició dels estudis de retòrica. A més a més, l'alumne aplica dels principis de la Pagmàtica i de la Lingüística textual per a un enfocament oral de la disciplina que permet que faça seues les propietats de la coherència, de la cohesió i de l'adequació.

- Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, incloent aspectes com la igualtat de gènere i la diversitat lingüística.

La construcció d'un discurs correcte i eficaç és improductiva si el discurs enunciat és fet servir per a perjudicar els interessos del proïsme, per a difamar, difondre notícies falses o lesionar la dignitat d'altri. Per això, un dels requisits del discurs de l'alumne ha de ser que l'al·locució produïda siga inclusiva, apel·le a la diversitat, fomenti la igualtat i respecte la diversitat de llengües.

De totes aquestes premisses enunciades es poden establir uns objectius que es proposa d'assolir aquesta activitat i que són els següents:

1. Desenvolupar la competència comunicativa oral formal dels estudiants.
2. Fomentar la capacitat d'analitzar i produir textos orals formals.
3. Desenvolupar la producció oral eficaç en contextos públics amb un nombre elevat de receptors.
4. Crear contextos de producció de textos orals que siguin versemblants perquè els alumnes siguin capaços de posar a prova les seues capacitats.
5. Desenvolupar l'escolta activa per a produir textos a partir de textos.

6. Aplicar els coneixements sobre les característiques constitutives dels gèneres orals formals.
7. Millorar l'ús de la normativa de la llengua estàndard i la tècnica d'elocució.
8. Desenvolupar tècniques i estratègies per a la comunicació oral en contextos formals.
9. Fomentar les estratègies per a suscitar interès en l'auditori.
10. Conèixer la tradició de les *captatio benevolentiae* i de les estratègies del discurs públic.
11. Saber reconèixer les estratègies del discurs publicitari per a crear opinió o per a incitar al consum, a l'acció o a la reflexió.
12. Introduir i fer ús de les propietats textuais en la confecció d'un discurs que s'escriu per a ser dit oralment.
13. Reflexionar sobre les diferències entre el discurs oral i l'escrit.
14. Identificar les idees essencials d'un text oral.
15. Avaluar la correcció de la producció d'un igual per a ser capaç de donar una valoració constructiva del text rebut.
16. Proposar a l'alumnat models de textos formals reals que puguin reconèixer com a models aptes.
17. Proposar a l'alumnat models de textos informals per a poder analitzar-ne les estratègies que els fan efectius i reeixits.
18. Proposar a l'alumnat models de textos erronis que resulten improductius per la forma i per implicatures que els fan inoperants.
19. Ensinar els alumnes en el domini dels recursos més cultes de la normativa de la llengua catalana.
20. Habituar l'alumnat a l'exposició del saber en públic, de manera formal i amb resultat efectiu.

4. Desenvolupament de l'Activitat

L'activitat ha estat dissenyada per a desenvolupar-se en diverses sessions, a fi de desenvolupar les competències esmentades i d'acomplir els objectius esmentats. S'ha seguit aquest cronograma i temporització:

Sessió 1. Introducció.

El professor proporciona als alumnes la rúbrica d'avaluació que empraran per a l'activitat. A l'aula es visualitzen i s'analitzen diversos discursos triats pel professor. L'anàlisi ha de tindre en compte tot el que s'ha treballat a l'aula prèviament, de manera teòrica (locució del català, tècniques oratòries, elements paratextuals, etc.).

Sessió 2. Preparació del monòleg.

Els estudiants treballen per parelles. Han de seleccionar un tema d'interès acadèmic, social o cultural, que trien segons diverses propostes que ofereix el professor. Hauran de documentar-se, estructurar el discurs i preparar un guió que seguiran durant la presentació. Treballen de manera cooperativa però cadascun elabora un esquema diferent. Quan elaboren la introducció la mostren al professor perquè en segueixca el procés i en done el vistiplau. Temporització: 1h 40'.

Sessió 3. Pràctica i assaig.

Encara per parelles, els estudiants practiquen el monòleg diverses vegades, tant de forma individual com amb companys, per rebre feedback i millorar l'entonació, la fluïdesa i l'expressió corporal. El tema del monòleg és el que han triat i preparat en la sessió anterior, però com que es basen en l'esquema que cadascun ha elaborat de manera individual, practiquen dos monòlegs diferents. El professor observa i tutoritza tot el procés. Temporització: 1h 40'.

Sessions 4 i 5. Presentacions dels monòlegs.

El professor reparteix 25 monòlegs diferents, un a cada parella (a l'Annex I se n'adjunten dos exemples). Deixa un temps prudencial de 15' perquè puguin ordenar les idees i elaborar-ne un guió. Passat aquest temps, cada estudiant presenta el seu monòleg davant de la classe en el temps assignat, que tindrà una durada d'entre 2 minuts i mig i 3 minuts. La presentació serà gravada pel professor per a posterior anàlisi. Mentrestant, els companys coavaluen els

monòlegs segons la rúbrica que empra el professor i que s'adjunta en l'annex II.
Temporització: 3h, repartides en dues sessions (1h 30' per sessió).

Sessió 6. Feedback i reflexió.

Amb el permís dels alumnes, el professor posa a l'aula els enregistraments dels monòlegs que ha triat: els que tenen alguna cosa útil per a comentar (tant de manera positiva com pel que cal millorar). Després de cada audició, el professor dona la paraula als alumnes perquè avaluen el que acaben d'escoltar, segons la rúbrica que ja coneixen. El professor recull les idees i comenta els aspectes positius i les àrees de millora. Així, els estudiants reflexionen sobre el seu rendiment i identifiquen les errades i els punts a millorar per a futures presentacions orals.

5. Resultats Obtinguts

Aquesta activitat ha estat dissenyada per proporcionar als estudiants una experiència pràctica i enriquidora en l'àmbit de la comunicació oral formal en llengua catalana. Mitjançant la preparació i la presentació tant del monòleg triat per ells com del monòleg triat pel professor, els estudiants han pogut aplicar els coneixements teòrics adquirits, desenvolupar les habilitats comunicatives i rebre feedback constructiu per a la seua millora contínua, en la comunicació oral en general i en l'assignatura en particular. Així, els resultats d'aquesta activitat han estat diversos:

- **Millora de la competència comunicativa.** Els estudiants al llarg de les sessions han demostrat una millora notable en la capacitat per comunicar-se de manera formal en català, tant en l'elaboració del discurs com en l'elocució del mateix.
- **Aplicació de les tècniques d'elocució.** Els estudiants han aplicat tècniques d'elocució efectives, relatives al to, l'entonació, el ritme i la claredat en l'expressió, així com les relatives al sons del català estàndard.
- **Domini de la normativa estàndard.** Els estudiants han après i aplicat les normes ortoèpiques, gramaticals i morfosintàctiques de la llengua catalana en un context formal i en diversos àmbits d'ús.
- **Capacitat d'autoreflexió.** A través del feedback rebut i de l'autoavaluació, han estat capaços d'identificar els seus punts forts i les àrees que necessiten millorar.

ANNEX 1. DOS EXEMPLES DELS 25 MONÒLEGS CREATS PEL PROFESSOR I PROPORCIONATS PER A L'ACTIVITAT

Obertura congrés ALLC

Com a president de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes has de fer el discurs d'obertura del Congrés d'enguany, que té lloc a la UV. El teu discurs ha de contindre:

Lloança del lloc, València i la UV: punts d'interès relacionats amb la cultura i la literatura.

Activitats programades per al congrés.

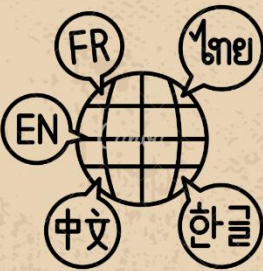
Introducció. Benvinguda als participants i agraïment a la UV, seu d'acollida.

Matricula't en valencià a la UV

Participes al voluntariat lingüístic i t'han encarregat fer una xarrada a un grup de segon de batxillerat per a convèncer-los de matricular-se a la Universitat en valencià. Prepara un discurs persuasiu que continga:

Arguments lògics, emocionals i testimonials, per captar l'atenció i generar interès en la matriculació en valencià.

Beneficis acadèmics, professionals i personals de l'aprenentatge i l'ús del català. Exemples concrets d'oportunitats, recursos i suport.

Presentació. Avantatges de continuar els estudis en valencià. Experiència pròpia.

ANNEX 2. RÚBRICA PER A L'AVALUACIÓ I LA COAVALUACIÓ

AVALUACIÓ MONÒLEG COMUNICACIÓ ORAL FORMAL 2023-2024

NOM I COGNOMS:

	Puntuació	1 0- 9	8-7	6-5	4-3	2-0	
Competència lingüística (50%)	Domini del vocabulari	Repertori lèxic excel·lent. Ús de les expressions col·loquials i idiomàtiques amb molta precisió. Lèxic propi de l'àmbit d'ús.	Domini molt bo d'un repertori lèxic ampli. Ús adequat d'expressions idiomàtiques i col·loquials. S'adapta amb precisió al lèxic del tema.	Repertori lèxic ampli. Vocabulari correcte i apropiat, amb vacil·lacions.	Vocabulari ampli. Evita les dificultats amb circumloquis. Dificultats per a triar el terme adequat. Imprecisions. S'adapta amb moltes dificultats a l'àmbit d'ús i el registre.	Repertori lèxic pobre i limitat. Transmet les seues idees però de manera redundant i repetitiva. Errors importants. El lèxic no s'adapta a l'àmbit d'ús.	
	Correcció gramatical	Excel·lent grau de control gramatical sobre un repertori lingüístic molt complex. Alt domini de la morfologia catalana.	Control gramatical alt i consistent sobre un repertori lingüístic complex. Domini de la morfologia catalana.	Domini gramatical consistent. Errors escassos però significatius.	Errors rellevants i evidents. No domina la morfologia catalana.	Control gramatical limitat amb errors sistemàtics. Varietat proposicional insuficient. No domina la morfologia catalana.	
	Control fonològic	Pronunciació i accent excel·lents. Varia l'entonació per a transmetre matisos subtils de significat. Diferència perfectament sordes i sonores, bilabial i labiodental, obertes i tancades, etc.	Pronunciació i accent molt bons, clars i naturals. Varia l'entonació per transmetre matisos subtils de significat. Articula molt bé els sons. Diferència sordes i sonores, bilabial i labiodental, obertes i tancades, etc.	Pronunciació clara i natural. Varia l'entonació. Diferència amb moltes vacil·lacions sordes i sonores, bilabial i labiodental, obertes i tancades, etc.	Entonació i pronunciació bones, però amb un accent estranger evident. No sol variar l'èmfasi ni l'entonació. No diferencia sordes i sonores, bilabial i labiodental, obertes i tancades, etc.	Pronunciació acceptable encara que amb errors bàsics que poden dificultar la comunicació. No diferencia sordes i sonores, bilabial i labiodental, obertes i tancades, etc.	
Competència pragmàtica (50%)	Coherència, cohesió i adequació	Discurs molt clar, coherent i cohesionat. Ús excel·lent dels elements de coherència i cohesió (mecanismes de referència, connectors, etc.). Excel·lent adaptació al registre i àmbit d'ús. Compleix de manera òptima l'objectiu de la tasca. Hi inclou els punts sol·licitats.	Discurs molt clar i cohesionat. Idees molt ben organitzades. Domini d'una varietat àmplia de connectors, i d'altres mecanismes de cohesió. Fàcil adaptació al registre. Compleix bé l'objectiu de la tasca. Hi inclou els punts sol·licitats.	Discurs coherent i cohesionat. Ús complet i apropiat d'estructures organitzatives variades. Vacil·lacions en l'adequació al registre. Compleix l'objectiu de la tasca, amb limitacions.	Discurs clar, fluid i estructurat. Ús controlat d'estructures organitzatives, connectors i mecanismes de cohesió. Dificultat per a adaptar-se al registre. Compleix amb alguna dificultat l'objectiu de la tasca.	Dificultat per a crear un discurs llarg ben enllaçat i estructurat. Ús repetitiu i limitat de mecanismes de coherència i cohesió. Dificultats per a adaptar-se al registre i al tema. Bloquejos constants. Contingut insuficient i irrellevant.	

AVALUACIÓ MONÒLEG COMUNICACIÓ ORAL FORMAL 2023-2024

NOM I COGNOMS:

ES VALORA POSITIVAMENT

ES VALORA NEGATIVAMENT